

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 27. februar 2013

J.nr. 323-1-dmk

Indberetning nr. 2 / 2013

Emner:

- *Ny meningsmåling fra Gallup viser, at landsstyret står til at miste sit flertal, hvis der skulle være lagtingsvalg i dag. Landsstyret vil ifølge målingen gå tilbage fra 19 til 16 mandater. Socialdemokratiet står til at blive det største parti i Lagtinget, mens Selvstyrepartiet står til at miste sit enlige mandat i Lagtinget.*
- *Forslaget til en færøsk forfatning, som blev fremsat i september 2012, blev trukket tilbage af forslagsstillerne, da forslaget skulle til 1. behandling i Lagtinget den 19. februar 2013. Et flertal i Lagtingets formandskab indstillede forslaget til afvisning på baggrund af et notat fra Lagtingets administration, der redegjorde for, at forslaget var i strid med den gældende færøske styrelsesordning. Der blev den 26. februar 2013 fremsat et nyt forfatningsforslag, som har taget højde for den gældende færøske styrelsesordning, og der er nu udsigt ti, at forslaget kommer til behandling i Lagtinget.*
- *Retsforskrifter, der skal gælde for Færøerne, kundgøres nu elektronisk.*
- *Mens makrelstriden fortsætter, er der optræk til en ny strid – denne gang om nordhavssilden. Færøerne vil fastsætte sin egen kvote, der er væsentlig højere end den kvote, Færøerne hidtil har fået tildelt. Denne gang står Færøerne alene, da Island har indgået aftale med Norge, Rusland og EU om en fordeling af totalkvoten.*
- *Nyt fra erhvevslivet: Eik Banki tilpasser sin virksomhed og lukker tre filialer; Bakkafrost stort overskud i 2012 og Atlantic Airways kom også ud af 2012 med et overskud.*
- *Stadig flere på Færøerne bliver 100 år og middellevetiden for de færøske kvinder er nu ca. 85 år, mens den for de færøske mænd er ca. 79 år. Middellevetiden for de færøske kvinder og mænd ligger således 2-3 år højere end middellevetiden for de danske kvinder og mænd.*
- *Færinger optjener en stor del af deres lønindkomst i udlandet. Den samlede lønindkomst fra færinger med arbejde i udlandet var i 2011 i alt 850 mio. kr. Det svarer til 11 pct. af de samlede lønninger optjent på Færøerne og i udlandet.*

Landsstyret står til at miste flertallet ifølge Gallup

Avisen Dimmalætting har den 25. februar 2013 offentliggjort en meningsmåling fra Gallup, hvor det nuværende landsstyre bestående af Sambandspartiet, Folkeflokket, Selvstyrepartiet og Centerpartiet står til en samlet tilbagegang på 7,2 pct. og tre mandater i forhold til lagtingsvalget i oktober 2011.

Landsstyret, der i dag har 19 af Lagtingets 33 mandater bag sig, vil ifølge den nye måling opnå 16 mandater ved et valg i dag og vil dermed miste flertallet i Lagtinget. Sambandspartiet og Folkeflok-

ken vil hver miste et mandat, og Selvstyrepartiet vil miste sit enlige mandag og slet ikke opnå repræsentation i Lagtinget.

Resultatet af lagtingsvalget oktober 2011 og de seneste fire meningsmålinger.

Antal mandater i parentes.

Parti	Lagtingsvalget oktober 2011	Meningsmåling Gallup feb. 2012	Meningsmåling Gallup juli 2012	Meningsmåling Gallup nov. 2012	Meningsmåling Gallup feb. 2013
Folkeflokken	22,5 (8)	19,0 (6)	15,7 (5)	19,6 (7)	19,3 (7)
Sambandspartiet	24,7 (8)	24,4 (8)	22,7 (8)	23,5 (8)	21,7 (7)
Socialdemokratiet	17,8 (6)	20,2 (7)	23,1 (8)	20,8 (7)	22,5 (8)
Selvstyrepartiet	4,2 (1)	3,3 (1)	2,9 (0)	2,7 (0)	2,6 (0)
Republikanerne	18,3 (6)	20,8 (7)	22,1 (8)	21,8 (7)	22,0 (7)
Centerpartiet	6,3 (2)	4,9 (2)	7,2 (2)	5,8 (2)	6,9 (2)
Framsókn	6,2 (2)	7,4 (2)	6,8 (2)	5,9 (2)	5,1 (2)
I alt	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100 (33)	100 (33)

Socialdemokratiet vil ifølge Gallup-målingen blive det største parti ved et valg i dag, mens det andet store oppositionsparti, Republikanerne, der ved de seneste tre målinger har stået til at få ca. 22 pct. af stemmerne, vil blive det næststørste parti.

Selvstyrepartiet har ved fire af de seneste fem meningsmålinger ikke opnået stemmer nok til at blive repræsenteret i Lagtinget. Der er ifølge samfundsforskeren Jógvan Mørkøre, der har kommenteret den seneste meningsmåling i Dimmalætting, en reel risiko for, at ”kittet i færøsk politik i mere end 100 år” ryger helt ud af Lagtinget. Selvstyrepartiets problem er ifølge Jógvan Mørkøre, at partiet i øjeblikket ikke har nogen markant politiker, og at partiet ikke har samme klare partipolitiske profil som de to øvrige midterpartier Framsókn og Centerpartiet.

Med Selvstyrepartiet ude af færøsk politik vil der ifølge Jógvan Mørkøre fremefter være begrænsede konstellationsmuligheder. Især i fiskeripolitisk og skattepolitisk sammenhæng adskiller de to store partier i landsstyret sig fra de to store oppositionspartier, og derfor er de to store partier i landsstyret nødt til at holde sammen. For Jógvan Mørkøre er det eneste alternativ til det siddende landsstyre en venstreliberal koalition bestående af Socialdemokratiet, Republikanerne og Framsókn – og måske Centerpartiet. En ren selvstændighedskoalition er ikke sandsynligt, og en hjemmestyrekoalition er ikke sandsynlig uden Selvstyrepartiet.

Socialdemokratiets nu forhenværende lagmand Jóannes Eidesgaard opfordrede i en kronik tidligere på måneden Høgni Hoydal, formand for Republikanerne, og Aksel V. Johannesen, formand for Socialdemokratiet, til at danne en rød blok som modspil til den ”nådesløse borgerlige politik”, som den blå blok fører. I Dimmalætting den 21. februar tager Høgni Hoydal dog kraftig afstand fra Jóannes Eidesgaards tanker om en rød blok. Ifølge Høgni Hoydal vil Republikanerne ikke låse sig fast til en blok, så længe Socialdemokraterne ikke vil afvise Sambandspartiet. Høgni Hoydal bryder sig ikke om ordet ”blokpolitik”, og han er af den opfattelse, at problemet i færøsk politik måske har været, at der har været ført for meget blokpolitik. Han vil ikke på forhånd låse sig fast i en forhandlingsposition, og han er desuden af den opfattelse, at den bedste løsning vil være et mindretalslands-

styre, der må forhandle sig frem til løsninger vedr. de store sager som fx fiskeripolitikken og nationalsagen mv. Høgni Hoydal frygter desuden, at dannelsen af en rød blok kan føre til, at de nuværende partier i landsstyret rykker endnu tættere sammen i en borgerlig blok.

Kári P Højgaard, Selvstyrepartiets formand, siger i en kommentar til meningsmålingen, at han ikke ser så pessimistisk på meningsmålingen som Jógvan Mørkøre. Kári P. Højgaard siger til Dimmalætting den 26. februar 2013, at partiet normalt ikke klarer sig så godt i meningsmålingerne, men ved valgene altid har ligget pænt over spærregrænsen, så han tro ikke på, at partiet helt har mistet taget i vælgerne. Selvstyrepartiets formand erkender dog, at kampen om midten i færøsk politik er blevet betydelig hårdere, nu hvor Framsókn er kommet på scenen, og at det som et lille parti er svært at være synlig og få solgt sin politik, når man sidder i landsstyret.

Socialdemokratiets formand, Aksel V. Johannesen, er meget tilfreds med den store vælgertilslutning, som partiet får i den seneste meningsmåling, men han erkender samtidig, at han i øjeblikket ikke kan gøre andet end at bruge meningsmålingen til at gøre koalitionen opmærksom på, at vælgeren vil have et bredere samarbejde end det, som koalitionen byder på i øjeblikket.

Forfatningsforslaget trukket tilbage, men er nu genfremsat

Høgni Hoydal fra Tjóðveldi og Poul Michelsen fra Framsókn fremsatte den 7. september 2012 ”Forslag til lagtingslov om Færøerne Forfatning”, jf. også Indberetning nr. 5 fra 10. oktober 2012.

Forslaget skulle til 1. behandling i Lagtinget den 19. februar 2013, men sagen blev i første omgang udsat en dag, efter at der opstod uenighed om afstemningsproceduren i forbindelse med Lagtingets stillingtagen til en eventuel afvisning. Lagtingsformanden havde gjort opmærksom på, at forslaget er i strid med den færøske styrelsesordning, og et flertal i formandskabet indstillede på den baggrund til Lagtinget at afvise forslaget. Ifølge et notat fra Lagtingets administration indeholder forfatningsforslaget nogle bestemmelser i § 56 og § 57 om ikrafttræden, som ikke er i overensstemmelse med den færøske styrelsesordnings § 57, der fastsætter, at ændringer i styrelsesordningen skal vedtages af to på hinanden følgende Lagting. Ifølge forfatningsforslagets § 56 og § 57 skal den nye forfatning træde i kraft umiddelbart efter, at Lagtinget har vedtaget det, og et flertal har stemt for forslaget ved en folkeafstemning 6-12 måneder efter Lagtingets vedtagelse.

Den 20. februar 2013 trak forslagsstillerne forslaget tilbage med henblik på at tilpasse forslagets § 56 og § 57, så forslaget holder sig inden for styrelsesordningens bestemmelser. Lagtinget kom således ikke til at stemme om en eventuel afvisning af forfatningsforslaget. Poul Michelsen nævnte i den forbindelse, at han kunne forstå, at alle partier i Lagtinget vil være villige til at behandle forslaget i Lagtinget, når ændringerne er foretaget.

Det ændrede forfatningsforslag blev fremsat den 26. februar 2013, hvor ikrafttrædelsesbestemmelsen er ændret således, at to på hinanden følgende Lagting skal vedtage forfatningsforslaget, inden det skal til endelig stillingtagen ved en folkeafstemning. Forslagsstillerne er denne gang Poul Michelsen fra Framsókn samt Republikanernes seks medlemmer af Lagtinget.

Elektronisk kundgørelse af retsfor skrifter på Færøerne

Færøernes landsstyres officielle kundgørelsestedende, Kunngerðablaðið, hvor både de færøske og danske myndigheders retsfor skrifter kundgøres, overgik den 21. januar 2013 til elektronisk kundgørelse. Retsfor skrifter for Færøerne kundgøres dermed ikke længere i en papirudgave, men elektronisk på <http://www.kunngerdaportalur.fo/>

Uenighed om sildekvoten

Efter uenigheden med Norge og EU om fordelingen af totalkvoten af makrel, hvor Færøerne og Island har fastsat deres egne kvoter, er der nu lagt op til, at Færøerne går enegang hvad angår fordelingen af nordhavssilden. EU, Norge, Island og Rusland har indgået en aftale om fordelingen af totalkvoten for nordhavssild for 2013, der ikke levner plads til, at Færøerne kan få mere end de 5,1 pct., som aftalerne har givet Færøerne de foregående år. I modsætning til striden om makrellen, står Færøerne alene denne gang, da Island allerede har indgået en aftale med EU, Norge og Rusland om fordelingen af silden.

Ifølge oplysninger på nyhedsportalen www.portal.fo den 24. februar 2013, vil Færøerne fastsætte en egenkvote på 15-20 pct. af ICES-anbefalingen, og dermed en andel der er 3-4 gange større end kvoteandelen sidste år. Landsstyremanden for fiskerianliggender, Jakob Vestergaard fra Folkeflokkun, skal til samråd i Lagtingets Udlandsudvalg om sagen, og udtalelser fra oppositionen tyder på, at der er bred tilslutning til en øget færøsk kvote, mens der fortsat er usikkerhed omkring kvotens størrelse.

Bakkafrost endnu et godt regnskab

Bakkafrost, solstrålehistorien i færøske lakseopdræt og færøsk erhvervsliv, har præsenteret sit årsregnskab for 2012. Bakkafrost omsatte i 2012 for 1,855.5 mio. kr. Regnskabet viser et overskud før skat på 324 mio. kr. og 281 mio. kr. efter skat.

Direktør Regin Jacobsen er godt tilfreds med resultatet, der viste sig at blive bedre end forventet ved årets begyndelse, og han er optimistisk med hensyn til udsigterne for 2013. Opdrætsafdelingen fremviste det bedste resultat, men også færdigvareproduktionen og produktionen af fiskemel, fiskeolie og fiskefoder bidrog positivt til resultatet.

Selskabet havde knap 600 fuldtidsstillinger i 2012, heraf 180 i færdigvareproduktionen og 75 på Havsbrún, der producerer fiskemel, fiskeolie og fiskefoder.

Eik Banki tilpasser sit filialnet og tilbagebetaler 1 mia. kr. på lån med statsgaranti

Eik Banki har besluttet at tilpasse antallet af filialer og ansatte. Behovet for de små filialer rundt omkring på Færøerne er ikke det samme som tidligere, og derfor har bankens ledelse besluttet at lukke tre filialer. Samtidig reduceres personalet med ca. 26 årsværk. Efter tilpasningen har Eik Banki 167 fuldtidsstillinger fordelt på de resterende seks filialer samt hovedkontoret.

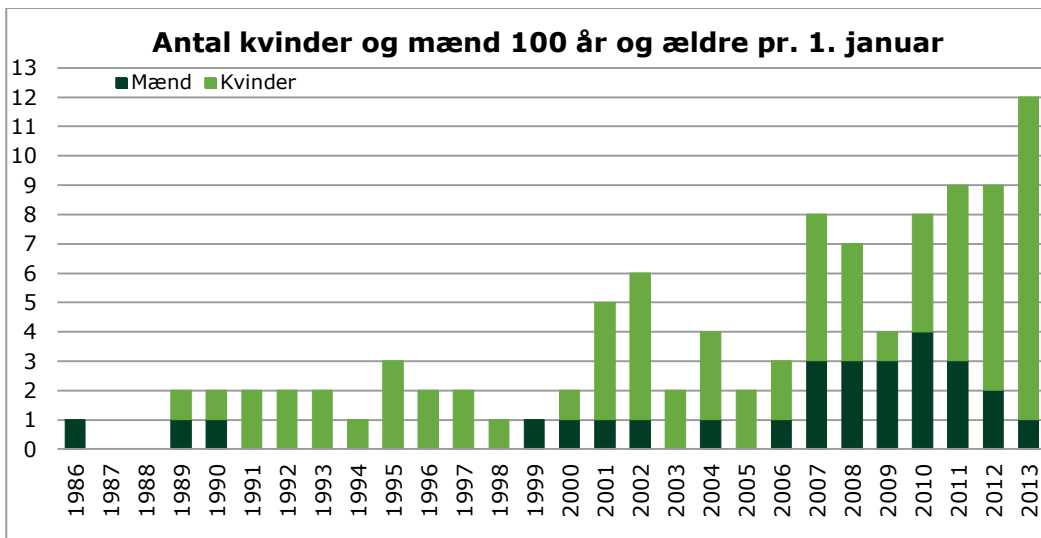
Den 7. februar 2013 tilbagebetalte Eik Banki 1 mia. kr. for et lån med statsgaranti. Dermed har Eik Banki tilbagebetalt hele bankens statsgaranterede gæld, som oktober 2010 var 6 mia. kr.

Atlantic Airways regnskab for 2012

Atlantic Airways har præsenteret årsregnskabet for 2012. Regnskabet viser et overskud på 17,1 mio. kr. før skat og 14 mio. kr. efter skat. Resultatet var tilfredsstillende set i lyset af øgede kapitalomkostninger på 13 mio. kr. som følge af investeringen i et nyt Airbus-fly. Regnskabet blev også mærket af væsentligt øgede omkostninger som følge af problemer med afviklingen af flytrafikken i juli og december. Selskabet havde i 2012 en omsætning på 501 mio. kr. og egenkapitalen udgør 247 mio. kr.

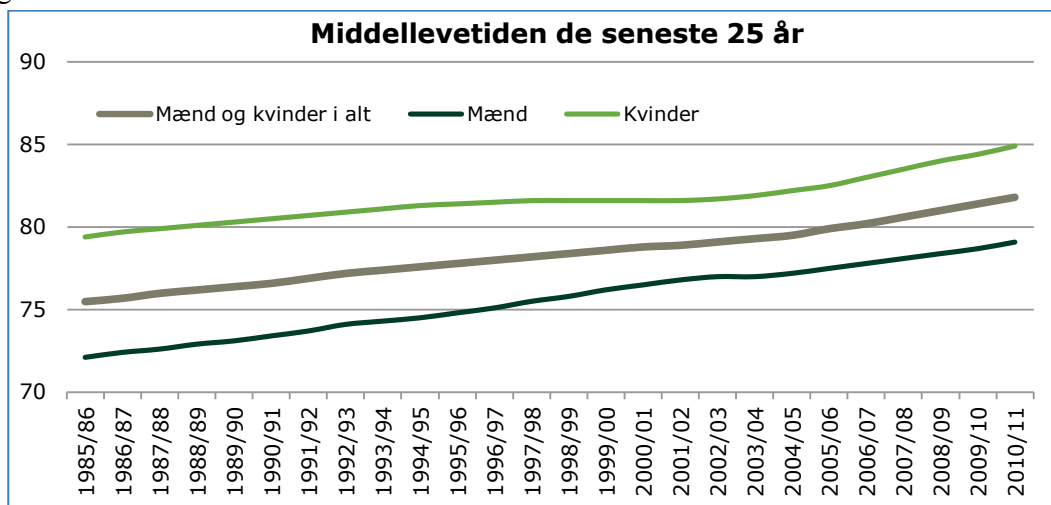
Flere bliver 100 år

Flere og flere på Færøerne bliver 100 år eller ældre, jf. nedenstående figur.

Kilde: Hagstova Føroya

At det især er flere kvinder end mænd, der runder de 100 år, er ikke overraskende, når man ser på middellevetiden. De seneste 25 år er mændenes middellevetid steget fra 72,1 til 79,1 år, mens kvindernes middellevetid er steget fra 79,4 til 84,9 år. Kvinderne lever således i gennemsnit 5,5 år længere end mændene.

Kilde: Hagstova Føroya

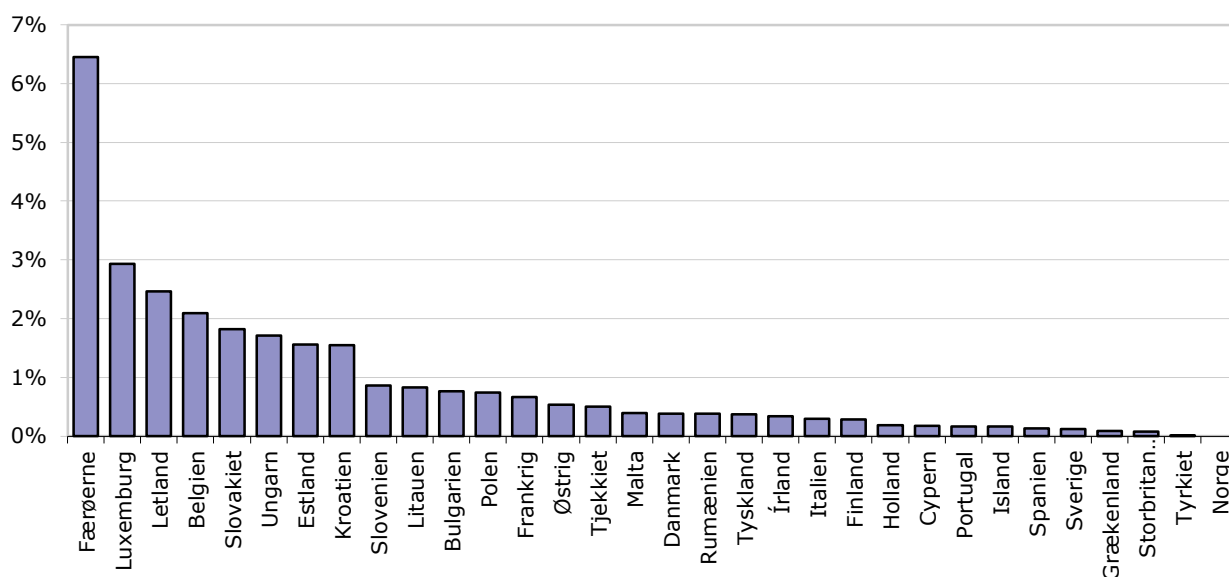
Til sammenligning er middelalderen i Danmark 77,3 år for mænd og 81,6 år for kvinder.

En stor del af den færøske lønindkomst optjenes i udlandet

Færinger henter en stor del af deres lønindkomst i udlandet. Den samlede lønindkomst fra færinger med arbejde i udlandet var i 2011 i alt 850 mio. kr. Det svarer til 11 pct. af de samlede lønninger optjent på Færøerne og i udlandet.

Målt i forhold til Færøernes BNP svarer de udenlandske lønindkomster til 6,5 pct. Hvis man sammenligner Færøerne med andre lande i Europa, jf. figuren nedenfor, er Færøerne det land, der får langt det største tilskud til økonomien fra lønindkomst, som optjenes i udlandet. Til sammenligning udgør lønandelen fra danskere med arbejde i udlandet kun 0,4 pct. Danmarks BNP.

Lønindkomst fra udlandet i % af BNP i 2011

Kilde: Hagstova Føroya

Færinger, der arbejder i udlandet, arbejder typisk som håndværkere, fx i Norge, eller som søfolk i den danske eller norske handelsflåde, men mange er også beskæftiget indenfor offshore/olieindustrien, ombord på udenlandske fiskefartøjer eller inden for luftfart.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen